

Maria AXENTI

RECONSTRUCȚIA IMAGINII ORAȘULUI CHIȘINĂU ÎN BAZA ASOCIERILOR LIBERE ALE ELEVILOR RUȘI

DOI: doi.org/10.5281/zenodo.3956792

Rezumat

Reconstrucția imaginii orașului Chișinău în baza asocierilor libere ale elevilor ruși

Prezentul articol analizează imaginea Chișinău în viziunea tinerilor de etnie rusă. La moment sunt puține studii de imagologie urbană locală. Drept repere teoretice sunt utilizate conceptul „imaginea orașului” de Kevin Lynch și modelul „Orașul în trei straturi” de Sveatoslav Murunov. La studiul empiric au participat elevi de etnie rusă care au oferit asociațiile lor la cuvântul „Chișinău” («Кишинев»). În urma analizei rezultatelor, asociațiile cu frecvență înaltă formează câmpul asociativ „patrie” și „oraș natal”, după care urmează locuri emblematice pentru respondenți și asocieri cu infrastructura urbană. Analizate prin prisma modelului lui Murunov, cele mai multe asociații se referă la stratul trei – cel emoțional, unde respondenții au demonstrat un atașament puternic față de oraș, astfel asocierile având o conotație pozitivă. Asocierile cu infrastructura orașului - stratul unu al orașului sunt destul de multe și majoritatea din ele au conotație negativă. Mai puțin s-au manifestat asocierile din stratul doi – cel al relațiilor sociale. Studiul conchide că pentru elevii ruși, imaginea Chișinăului constă din oraș natal, legături emoționale, locuri centrale, elemente de infrastructură. Tinerii ruși au o imagine pozitivă a orașului, chiar dacă această imagine nu se actualizează foarte des și văd în oraș sferile care necesită acțiuni de redresare (infrastructura fizică și dezvoltarea relațiilor sociale).

Cuvinte-cheie: imagine, oraș, Chișinău, asocieri libere, elevi, ruși.

Резюме

Реконструкция образа города Кишинева через свободные ассоциации русских учеников

В данной статье анализируется образ Кишинева в видении русской молодежи. Сегодня существует мало исследований по образу Кишинева. В качестве теоретической основы используется концепт «образ города» Кевина Линча и «трехслойная модель города» Святослава Мурунова. Русские ученики участвовали в эмпирическом исследовании и предложили свои ассоциации на слово «Кишинев». Согласно полученным результатам, ассоциации с высокой частотой формируют ассоциативное поле «родина» и «родной город», затем следуют знаковые места для респондентов и ассоциации с инфраструктурой города. Проанализировав ассоциации через модель Мурунова, можно заметить, что большинство ассоциаций относятся к третьему слою –

эмоциональному, так как респонденты продемонстрировали высокую привязанность к городу и ассоциации обладают положительной окраской. Ассоциаций с инфраструктурой города – первым слоем – достаточно много, и большинство из них носят отрицательный характер. Меньше всего проявились ассоциации из второго слоя города – социальные отношения. Автор заключает, что для русских учеников образ Кишинева состоит из концепта родного города, эмоциональных связей, центральных мест, элементов инфраструктуры. У респондентов положительный образ города, даже если он актуализируется редко и они видят те сферы, которые нуждаются в дополнительных мерах (улучшение физической инфраструктуры города и развитие социальных отношений).

Ключевые слова: образ, город, Кишинев, свободные ассоциации, ученики, русские.

Summary

Reconstruction of the image of Chisinau City based on the free associations of the Russian students

The present article analyses the image of Chisinau City in the perception of the Russian students. Nowadays limited studies on local urban images are known. The concept “image of the city” of Kevin Lynch and the Model of the City in three layers by Sveatoslav Murunov were used as theoretical frames. Russian students participated in the field research and offered their associations to the word “Chisinau” («Кишинев»). The results of the research showed that the associations with high frequency compose the associative array “homeland” and “native city”, followed by emblematic places in the city and associations with the urban infrastructure. Analysed through the model of Murunov, the majority of the associations refer to the third layer of the city – the emotional one and have a positive connotation. The associations with the urban infrastructure – the first layer of the city, are negative. The second layer of the city – the social relations was less evoked through the associations. The study concludes that for the Russian students the image of Chisinau consist of the native city, emotional connection, central places and elements of infrastructure. The respondents have a positive image of the city, even if this image is not evoked often and they see the urban aspects that need improvement measures (the physical urban infrastructure and the development of social relations).

Key words: image, city, Chisinau, free associations, students, Russian

Imaginea urbană este un subiect amplu cercetat în studiile internaționale, însă rămâne mai puțin dezvoltat în Republica Moldova. Cum orășenii percep orașul? Care este identitatea actuală a orașului? Cum orașul este văzut din interior și din exterior? Acestea sunt întrebări importante pentru a înțelege ce reprezintă astăzi orașul pentru orășeni în dependență de vârstă, ocupație, apartenență etnică, dar și cum funcționează acesta, ce aspecte necesită ajustări, etc. Aceste informații ar trebui să stea la baza formării politicilor urbane. Astfel, studiile de imagologie sunt complexe, ne ajută să înțelegem cum cetățenii percep orașul și totodată dețin un caracter aplicativ pentru elaborarea strategiilor de dezvoltare a orașelor.

Acest articol vine să contribuie la cercetările de imagologie pentru orașul Chișinău în perioada actuală. Fiind la etapa incipientă, cercetarea a fost desfășurată pe un grup restrâns de respondenți care au dat rezultate curioase și au demonstrat importanța acestei abordări pentru studiul orașului. Scopul prezentului articol este de a stabili care sunt elementele principale ale Chișinăului în percepția tinerilor ruși, iar în baza acestora să fie reconstruită imaginea orașului. Cercetarea începe cu elucidarea aspectelor teoretice, analiza studiilor existente și se încheie cu prezentarea rezultatelor studiului empiric printre tinerii de etnie rusă.

Aspecte teoretice ale conceptului „imaginea orașului”

Conceptul „imaginea orașului” apare odată cu inițierea studiilor urbane în anii 1960, fiind introdus de urbanistul american Kevin Lynch, care publică o carte cu același nume. În lucrarea sa, Lynch analizează imaginea a trei orașe – Boston, Jersey și Los Angeles în viziunea locuitorilor săi. Chiar în primele pagini ale cărții sale, Lynch scrie: „fiecare locuitor al orașului experimentează o lungă asociere cu o parte a orașului în care locuiește, iar imaginea lui este impregnată cu amintiri și înțelesuri” [3, p. 1]. Astfel, imaginea urbană a fiecărui orășean este unică, însă cu toate acestea sunt și trăsături comune care formează o imagine colectivă, ceea ce Lynch demonstrează în lucrarea sa.

Inspirați de Lynch, numeroși cercetători au vrut să afle care este imaginea altor orașe. Astfel, cercetările la acest subiect au luat avânt, continuând până astăzi. Acestea se deosebesc printr-o abordare interdisciplinară, utilizând metode și concepte din antropologie, sociologie, psihologie, etnologie, ș. a.

O simplă definiție a imaginii orașului s-ar rezuma la „o viziune complexă asupra orașului” [13, p. 116]. Această viziune include imaginea obiectelor din lumea fizică, elemente din spațiul urban, dar și numeroase elemente de ordin imaterial, subiectiv,

cum ar fi: propria experiență, amintiri, emoții, conexiuni cu oameni și locuri. Orice imagine urbană se formează individual, reieșind din propria experiență și viață socială. Este lesne de înțeles că percepția orașului și imaginea urbană sunt constructe psihologice, care au la bază o multitudine de factori. „Imaginea urbană apare și trăiește în imaginație. Este o sferă destul de specifică care este într-un schimb permanent între reflecție, emoții, memorie, ș. a. [...] este deschisă spre influențe necontrolate din partea conștientului și subconștientului, care participă activ la formarea imaginilor” [12, p. 72]. Imaginea urbană apare necontrolat și este flexibilă, la fel ca și experiența urbană și se poate schimba cu o dinamică variată în dependență atât de circumstanțele din lumea fizică (schimbarea peisajului, infrastructurii, apariția construcțiilor noi, etc), cât și de lumea interioară a omului (evenimente din viața personală, starea emoțională, etc). Lynch confirmă că „această imagine este rezultatul unui proces bilateral care are loc între observator și observat” [3, p. 118].

În continuarea acestei idei, cercetătorul român Marius Cristian Neacșu observă că „orașul presupune o interacțiune permanentă între varii forme urbane, elemente, procese și fenomene, iar indivizii receptează informația urbană în funcție de propriile obiective și necesități, încercând-o cu semnificații diferite” [2, p. 102].

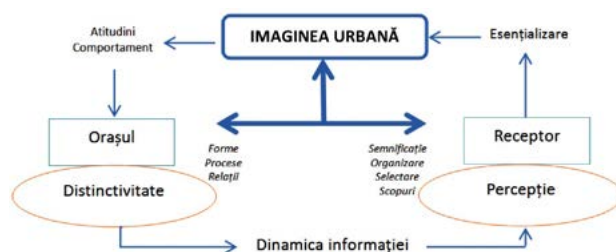

Fig. 1. Construcția imaginii urbane după Neacșu [2, p. 102]

După cum vedem în fig. 1 construcția imaginii este un proces complex. Orașul are anumite forme fizice (topografie) în care au loc diverse procese sociale, de schimbare a mediului urban, iar scopul și calitatea acestor procese reies din calitatea relațiilor sociale dintre actorii urbani (administrație locală, afaceri, organizații civice, orășeni, etc.). Toate acestea oferă fiecărui oraș o imagine, o distinctivitate (sau „leasability” cum o numește Lynch [3, p. 9]). Această informație, la rândul său, este citită, percepută de receptor (locuitorii orașelor, oaspeți, etc.). Fiecare receptor are propriile scopuri și viziuni și conferă imaginii primite propriile sensuri. Aceasta, la rândul său formează imaginea urbană și îl face pe receptor să aibă anumite atitudini și să-i modeleze comportamentul în mediul urban. Din faptul că receptorul

restaurează un imobil sau îl demolează se creează o nouă realitate urbană care, la rândul său, generează imagini, iar astfel începe un nou cerc de conturare a imaginii urbane.

Din această dinamică de creare a imaginii vedem că pentru a înțelege procesul de formare a imaginii trebuie să înțelegem și cum funcționează orașul. Pentru a structura complexitatea orașului, voi utiliza „Modelul orașului în trei straturi” al urbanistului rus Sveatoslav Murunov. Conform acestui model, orașul constă din trei straturi. Primul strat se referă la *spațiul fizic* (străzi, clădiri, parcuri, etc.), al doilea strat include multitudinea de *relații sociale* între actorii urbani (administrație publică, mediu de afaceri, societate civilă, orașeni, etc), iar al treilea strat presupune cea „*infrastructură emoțională*”, adică codurile culturale (legende, obișnuințe, topos), emoții, atașament, etc. Interacțiunea dintre aceste trei straturi formează unitatea fiecărui oraș și contribuie la dezvoltarea acestuia [11].

Acest model ne oferă un cadru potrivit, prin prisma căruia putem analiza elementele de bază ale imaginii urbane. Voi utiliza în această lucrare înțelegerea că *imaginea urbană este o viziune individuală a orașului care include elemente ale spațiului fizic, interacțiunii sociale și sferei emoționale*. Revenind la scopul cercetării de a determina care sunt elementele imaginii orașului la tinerii ruși, totodată voi analiza cărui strat li se atribuie elementele ce vor fi identificate.

Studii despre imaginea Chișinăului

Studiile locale de imagologie sunt destul de puține la număr. Probabil cel mai mare aport îl au conferințele (deja anuale) „Identitățile Chișinăului”, urmate de publicații cu același nume, ce includ lucrările conferinței dedicate diverselor aspecte de cercetare, inclusiv subiectelor de imagologie. În ediția I ale publicației din 2012 găsim studiul lui Sergiu Musteață asupra două imagini translate ale Chișinăului: „cel mai frumos oraș de pe planetă” și „oraș pe cale de dispariție” [6]. În ediția a II-a, vedem Chișinăul prin prisma arheologică (Ion Tentiuc „Chișinăul în lumina noilor descoperiri arheologice”) [8], iar în ediția a III-a găsim mărturii cum vedeau Chișinăul călătorii străini (Viorel Bolduma „Călători străini despre Chișinău (a doua jumătate a sec. al XVII-lea – mijlocul sec. al XIX-lea) sau cum îl percepeau localnicii (Iurie Colesnic „Un Chișinău a lui Stere și un Stere al Chișinăului”) [5]. Cea de-a patra ediție, publicată în 2018 conține o resursă bogată pentru acest domeniu de cercetare – un șir de articole de imagologie, reunite într-un bloc separat „Chișinăul literar și artistic” [6]. Aici găsim cercetări despre imaginea Chișinăului în presa interbelică românească (articol de Diana Vra-

bie), despre oraș și orașeni („Chișinăul și chișinăuie-nii. Exercițiu de imagologie literară” de Aliona Grati), sau cum văd orașul oamenii de teatru („Chișinăul în viziunea dramaturgilor și regizorilor de teatru” de Larisa Ungureanu), sau cum arată Chișinăul prin prisma unor oameni de creație („Chișinăul lui Nicolae Lupan” de Mihaela Toader și „Chișinăul lui Efim Crimerman” de Sergiu Musteață) sau al unor personalități istorice („O imagine a alterității. Chișinăul în viziunea contelui Serghei D. Urusov” de Lucia Sava). Toate aceste studii ne relevă imagini curioase, necunoscute până acum ale Chișinăului de altă dată.

Prima cercetare pe care am efectuat-o în acest domeniu a fost publicată în această ediție și s-a referit la imaginea Chișinăului în domeniul turistic: „Imaginea Chișinăului: între oferta turistică și experiența urbană”. În această lucrare, am analizat ce fel de imagine creează prestatorii de servicii turistice pentru turiștii străini (capitală, oraș verde, din piatră albă) și am comparat-o cu acel Chișinău pe care îl văd vizitatorii (oraș gri, sovietic, nedezvoltat, capitală, oraș verde). Unele trăsături coincid, pe când unele diferă esențial [1].

Trecând în revistă studiile existente, putem lesne observa că majoritatea din ele se axează pe imaginea Chișinăului din trecut și mai puțin pe cea actuală. Articolul de față încearcă să suplinească acest gol și să reconstruiască imaginea de astăzi a orașului la o categorie foarte sensibilă și foarte mobilă – tinerii.

Metodologia cercetării

După cum am menționat mai sus, imaginea orașului este o categorie subiectivă și flexibilă. Cercetătorii din domeniu au atenționat asupra dificultății de a studia ceva individual, subiectiv și mereu în dinamică și mai pui deasupra condițiile în care se face cercetarea: locul, timpul, starea emoțională a respondenților, ș. a. [13; 9]. Cea mai mare provocare în studiile de imagologie urbană este transpunerea viziunii (din conștient și subconștient) în cuvinte sau imagini care, la rândul lor, sunt interpretate de cercetător, ceea ce din nou poate adăuga subiectivism. Cercetările efectuate până acum au demonstrat că și cu aceste riscuri de subiectivism sporit, se relevă anumite legități și caracteristici comune, în baza cărora poate fi obiectiv reconstruită imaginea orașului, se identifică locuri preferate și ignorate, părțile forte și slabe ale unui oraș, informații care ajută la elaborarea unor proiecte și politici urbane de dezvoltare.

Pentru studiul de față am ales să utilizez metoda asociațiilor libere pentru identificarea elementelor de bază ale imaginii orașului Chișinău. Am ales această metodă pentru că ea creează un spațiu deschis și sigur pentru exprimare, ceea ce este foarte important pentru scopul studiului. Această metodă este potrivită

cu orașul. Dacă am privi aceste asociații prin prisma modelului orașului în trei straturi, atunci putem observa că majoritatea asociațiilor se referă la cel de-al treilea strat – cel emoțional. Frecvența înaltă ale acestor asociații demonstrează că pentru acest grup de respondenți anume conexiunea emoțională este prima care se actualizează.

Cel de-al doilea câmp asociativ se referă la anumite **locuri din oraș**. După numărul de asocieri acesta este cel mai voluminos câmp asociativ, însă aici se manifestă o frecvență slabă a asociațiilor, adică sunt mai multe cuvinte unice, comparativ cu asociațiile numite mai sus. Conform modelului orașului în trei straturi, acest câmp asociativ se referă la primul strat – infrastructura fizică – acele locuri în oraș care pot fi identificate ușor. Deloc surprinzător, lider în acest câmp asociativ este Monumentul lui Ștefan cel Mare. Vreau să subliniez aici că respondenții de etnie rusă nu traduc numele domnitorului și îi spun „памятник Штефану чел Маре” – un toponim deja consacrat, chiar și printre vorbitorii de rusă. După Monumentul lui Ștefan cel Mare urmează Catedrala și Parcul Pușkin sau Parcul Central (s-au întâlnit ambele denumiri, însă niciodată nu a fost utilizată denumirea oficială – Grădina Publică Ștefan cel Mare). Alte locuri menționate: Parcul Catedralei, Teatrul de Operă și Balet, Piața Centrală, Lacul Comsomolist. Aș dori să accentuez aici că de cele mai deseori ori este utilizată denumirea veche „Комсомольское Озеро” și doar câteva ori denumirea actuală „Valea Morilor” (ca și în cazul cu Monumentul lui Ștefan cel Mare, vorbitorii de rusă transliterează și această denumire «Парк Валя Морилор»). Evocarea asociațiilor cu anumite locuri este un fenomen des întâlnit în studiile urbane și era așteptată. Aici vedem că apar imagini cu locuri foarte cunoscute, centrale, care se vehiculează activ în presă, rețele sociale, broșuri turistice. Aceste imagini destul de tipice ne confirmă ideea precum „concentrarea înaltă a nucleului de asocieri tipice demonstrează dominația percepției stereotipice ale fenomenelor din conștientul colectiv” [10, p. 118]. Dacă în primul câmp asociativ în prim plan vedem atașamentul emoțional, cel de-al doilea demonstrează o evocare a locurilor cunoscute, simbolice pentru oraș.

Următorul câmp asociativ s-a format în jurul subiectului de **infrastructură**. Acest grup de cuvinte este curios, fiindcă practic 90% constă din asocieri cu conotație negativă: „drumuri sparte” («разбитые дороги»), „clădiri distruse” («разрушенные здания»), „multe mașini” («много машин»), „nu sunt locuri de parcare” («нет парковочных мест»), „mult asfalt” («много асфальта»), „nu sunt tobleroane” («нет мусорок»). Este adevărat că infrastructura orașului

Chișinău necesită renovări și tinerii pot observa acest lucru cu ușurință. Privind la aceste asociații prin Modelul Orașului în trei straturi am putea spune că acest câmp asociativ se referă în primul rând la spațiul fizic (primul strat), însă la fel îl putem raporta și la cel de-al doilea strat – al relațiilor sociale. Disfuncționalitățile în relațiile dintre administrație și instituțiile subordonate, dintre administrație și mediul de afaceri și cetățeni (lipsa regulamentelor, transparenței, utilizarea incorectă a fondurilor, neachitarea impozitelor, etc) au un impact direct, negativ asupra spațiului fizic al orașului.

Pe locul cinci, după frecvență, s-au pomenit asociațiile cu **clima** și **timpul de afară**. Acest câmp asociativ conține astfel de cuvinte: „climă moale” («мягкий климат»), „vară” («лето»), „căldură” («жара»), „soare/însorit” («солнце/солнечный»). Pentru unii elevi, Chișinăul se asociază cu vara.

Alte câmpuri asociative cu frecvență joasă se referă la starea emoțională: „mă simt bine” («мне хорошо»), „liniște” («спокойствие»), „pace” («миротворение») sau la mărimea orașului: „oraș mic” («маленький город»), „oraș nu prea mare” («не очень большой город»). Este curioasă cea din urmă asocierie cu oraș mic, fiindcă după mărime și după suprafață, Chișinăul nu este un oraș mic (este comparabil cu Frankfurt, Marsilia, Amsterdam), însă probabil experiența urbană limitată la câteva sectoare, precum și limitarea conexiunilor sociale creează acest sentiment de oraș mic.

Se mai întâlnesc un șir de asociații unice: „diversitate” («разнообразие»), „concerte” («концерты»), „istorie controversată” («спорная история»), „capitală (ne) europeană” («европейская (не) столица»). Aș vrea să mai atrag atenția la câteva asocieri unice, antagoniste: „frumos noaptea, strașnic ziua” («красивый ночью, страшный днем»), „oameni buni” («хорошие люди»), „oameni răi” («злые люди»).

Aș vrea să menționez de asemenea că majoritatea asocierilor au un caracter pozitiv. Nucleul asociațiilor s-a format în jurul atașamentului emoțional, văzând în Chișinău un oraș natal, casă, familie. Asocierile negative țin mai mult de infrastructura orașului: calitatea proastă a drumurilor, haosul parcărilor, iar celelalte câmpuri asociative sunt în marja neurtu-spre pozitiv.

Pornind de la frecvența asocierilor, elementele de bază ale imaginii orașului Chișinău în viziunea tinerilor ruși sunt: patrie, oraș natal, casă, familie, monumentul lui Ștefan cel Mare, Parcul Ștefan cel Mare, drumuri sparte, clădiri ruinate, mașini, vară.

Aceste elemente se referă preponderent la primul strat al orașului – spațiul fizic și la cel de-al treilea strat – emoțional. Este neașteptat faptul că stratul

de mijloc – cel al relațiilor sociale practic nu s-a manifestat. De aici conchidem că relațiile sociale între respondenți și alți actori ai orașului sunt slab dezvoltate și nu s-au actualizat la nivel de asocieri.

Bazându-ne pe elementele de bază relevate prin metoda asocierilor libere, putem reconstrui imaginea orașului printre tinerii ruși. Astfel, tinerii văd Chișinăul drept patrie, orașul în care s-au născut, unde le este familia. Locurile reprezentative sunt cele centrale: Monumentul și Parcul Ștefan cel Mare. Chișinăul are neajunsuri de infrastructură urbană, însă respondenții totuși îl văd ca un oraș mic și însoțit.

Astfel, studiul de față ne ajută să înțelegem cum văd tinerii orașul. Este îmbucurător că în prim plan au fost evocate asocieri pozitive cu casa/familia și elevii au emoții calde față de oraș. Respondenții înțeleg foarte bine că infrastructura urbană și aspectul orașului au nevoie de îmbunătățiri urgente. Acestea la fel influențează percepția și atașamentul față de oraș. La fel, aș dori să atrag atenția la numărul redus de asocieri la nivel social. Acesta este un simptom al relațiilor sociale limitate ale respondenților, activităților reduse din mediul urban, care fiind dezvoltate, ar putea îmbogăți experiența și atașamentul tinerilor față de oraș.

În viitor studiile de imagologie urbană ar putea fi dezvoltate pe un eșantion mai mare, incluzând alte categorii de respondenți ceea ce ar putea da o imagine mai amplă asupra orașului Chișinău.

Referințe bibliografice / References:

1. Axenti M. Imaginea Chișinăului: între oferta turistică și experiența urbană. In: Identitățile Chișinăului. Materialele Conferinței Internaționale ediția a 4-a, 19–20 octombrie 2017. Chișinău: Arc, 2018, pp. 280-286.
2. Buhaș R., Săveanu S., Ștef L., Hatos A. Oraș, caut tu-riști. Implicații ale imaginii urbane în promovarea turistică. In: Bihorul în Europa. Local, național și european în transformările sociale regionale din perioada 1996–2015. Oradea: Editura Universității din Oradea, 2016, pp. 99-123.
3. Lynch K. Imaginea orașului. București: Centrul Comun pentru Studii Urbane, 2012. 197 p.
4. Musteață S. Dilema Chișinăului – „Cel mai frumos oraș de pe planetă” sau „Oraș pe cale de dispariție”. In: Identitățile Chișinăului: Materialele conferinței, 12–13 septembrie 2011. Chișinău: Pontos, 2012, pp. 199-213.
5. Musteață S., Corduneanu A. (coord). Identitățile Chișinăului: Materialele Conferinței Internaționale, ediția a 3-a, 1–2 octombrie 2015. Chișinău: Arc, 2016. 277 p.
6. Musteață S., Corduneanu A. (coord). Identitățile Chișinăului. Materialele Conferinței Internaționale, ediția a 4-a, 19–20 octombrie 2017. Chișinău: Arc, 2018. 297 p.
7. Șleahțișchi M. Instrumentele de analiză structurală a spațiului reprezentational: evocarea liberă, harta asociativă și rețeaua de asociații. In: Psihologie. Pedagogie specială. Asistență socială: Revista Facultății de Psihologie și Psihopedagogie specială a Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă”. Chișinău, 2013, nr. 2 (31), pp. 44-53.
8. Tentiuc I. Chișinăul în lumina noilor descoperiri arheologice. In: Identitățile Chișinăului: Materialele conferințelor internaționale: Identitățile Chișinăului, ediția a II-a, 1–2 octombrie 2013, Chișinău; Patrimoniu Cultural al Chișinăului vs. Dezvoltarea Urbanistică, 25 iunie 2014. Chișinău: Arc, 2015, pp. 9-19.
9. Глазков К., Зверева Е. Любимый район: к вопросу о привязанности к городу. In: Социология власти, 2014, № 2, с. 165-189 / Glazkov K., Zvereva E. Lyubimiy raion: k voprosy o privezannosti k gorodu. In: Sotsiologiya vlasti, 2014, no. 2, s. 165-189.
10. Иванова Н. Применение метода свободных ассоциаций в эмпирических социологических исследованиях. In: Вестник СПбГУ. Серия 12. Вып. 3, 2013, с. 116-122. / Ivanova N. Primenenie metoda svobodnykh assotsyatsiyi v empiricheskikh issledovaniyakh. In: Vestnik SpbGU. Seriya 12. Vyp. 3, 2013, s. 116-122.
11. Мурунов С. Подходы к социальному проектированию общественных пространств. Сочи, 2015. 23 с. In: https://www.academia.edu/21541832/Подходы_к_социальному_проектированию_общественных_пространств (vizitat 17.06.2020) / Murunov S. Podkhody k sotsyal'nomu proektirovaniyu obschestvennykh mest. Sochi, 2015. 23 s. In: https://www.academia.edu/21541832/Подходы_к_социальному_проектированию_общественных_пространств (vizitat 17.06.2020).
12. Пидодня Ю. Восприятие образа города (социально-психологический аспект). In: Успехи современного естествознания. Российская Академия Естествознания. М., 2004, с. 72-73. / Pidyudnya Yu. Vospriyatie obraza goroda (sotsial'no-psikhologicheskii aspekt). In: Uspekhi sovremennogo estestvoznaniya. Rossiiskaya Akademia Estestvoznaniya. M., 2004. s. 72-73.
13. Фельдт Н. «Образ города» как феномен междисциплинарных исследований (на примере г. Архангельска). In: Вестник Северного (Арктического) Федерального Университета. Серия: Гуманитарные и социальные науки, 2010, с. 116-123. / Fel'dt N. „Obraz goroda” kak fenomen mezhdistsyplinarykh issledovaniy (na primere Arkhangel'ska). In: Vestnik Severnogo (Arkticheskogo) Federal'nogo Universiteta. Seriya: Gumanitarnye i sotsial'nye nauki, 2010, s. 116-123.

Axenti Maria (Chișinău, Republica Moldova). Cercetător științific, Centrul de Etnologie, Institutul Patrimoniului Cultural.

Аксенти Мария (Кишинев, Республика Молдова). Научный сотрудник, Центр этнологии, Институт культурного наследия.

Axenti Maria (Chisinau, Republic of Moldova). Researcher, Center of Ethnology, Institute of Cultural Heritage.

E-mail: marya.axenti@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0354-644X>